

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Dotazník

Vážená paní,
jsem studentkou 2. lékařské fakulty v oboru fyzioterapie a chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníků v rámci mé diplomové práce. Zabývám se v ní vlivem fyzioterapie na průběh šestinedělí.

Dotazníky budou anonymní, výsledky z hromadného sběru dat budou uvedeny v mé diplomové práci. Předem Vám děkuji za vyplnění a za Vaše odpovědi.

Bc. Marie Šimánková

Dotazník se týká pouze nynějšího fyziologického porodu a šestinedělí (ne císařský řez).

1. Kolik je Vám let?

- a) 15–20
- b) 21–29
- c) 30–39
- d) 40 a výše

2. Po kolikáté jste rodila?

- a) poprvé
- b) podruhé
- c) potřetí
- d) rodila jsem více než 3x

3. Jaká byla váha a míra Vašeho dítěte po narození?

- a) ..... kg
- b) .....cm

4. Jaký byl průběh Vašeho porodu?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) porod byl bez problémů
- b) porod byl koncem pánevním (dítě šlo zadečkem napřed)
- c) byl mi proveden nástřih hráze (epiziotomie)
- d) při porodu došlo k poranění hráze – nutnost šití
- e) byly mi podány léky proti bolesti
- f) při porodu lékař použil kleště/vakuumextraktor
- g) jiné – vypište:

.....

5. Byla jste informována, jak po porodu cvičit?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) ano, na předporodním kurzu
- b) ano, na oddělení šestinedělí
- c) ano, byla jsem informována o cvičích po porodu
- d) ano, byla jsem informována o cvičích a byly mi předvedeny
- e) ano, byla jsem poučena o péči o jizvu
- f) ne, nebyla jsem informována
- g) jiné – vypište: .....

6. Jak probíhalo prvních pár hodin po porodu v porodnici?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) ještě před prvním vstáváním z lůžka jsem se snažila lehce cvičit s nohama a rukama
- b) do 4 hodin od porodu jsem se vstala z lůžka s doprovodem
- c) po porodu jsem se bez problémů vymočila
- d) musela jsem být po porodu vycévkována, nešlo mi se vymočit
- e) jiné – vypište: .....

7. Měla jste v průběhu šestinedělí potíže s močením/inkontinencí?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) ne, vše probíhalo v pořádku
- b) ano, několik dní po porodu jsem měla silné nutkání na močení
- c) ano, občas při kýchnutí, zasmání či zakašlání jsem pocítila malý únik moči
- d) jiné – vypište: .....

8. Pokud jste na předchozí otázku odpověděla kladně, jak jste problém řešila?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) neřešila jsem to
- b) cvičila jsem cviky na pánevní dno
- c) konzultovala jsem problém s odborníkem (lékař, fyzioterapeut, porodní asistentka)
- d) jiné – vypište: .....

9. Podporovala jste po porodu zavínování dělohy?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) ano, polohovala jsem se na břicho
- b) ne, nevěděla jsem jak
- c) jiné – vypište: .....

10. Pokud u Vás došlo k poranění hráze, nebo epiziotomii, jak jste se o jizvu starala v průběhu šestinedělí?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) pravidelně jsem ji sprchovala
- b) snažila jsem se, aby byla neustále větraná
- c) mazala jsem jizvu mastným krémem
- d) pravidelně jsem si prováděla masáž jizvy
- e) jiné – vypište: .....

11. Pro kojení jsem nejčastěji v šestinedělí využívala:

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) poloha vleže (matka i dítě leží na boku)
- b) poloha vsedě – poloha Madony (dítě leží v ohbí paže matky)
- c) poloha vsedě – poloha tanečnicka (dítě leží na matčině předloktí)
- d) poloha vsedě – poloha fotbalisty (dítě leží na předloktí matky, která rukou podpírá ramínka dítěte)
- e) poloha v polosedě s podloženými nohama
- f) vzpřímená, vertikální poloha (dítě sedí obkročmo na dolní končetině matky)
- g) poloha vleže na zádech
- h) jiné – vypište: .....

12. Při kojení:

- a) jsem se cítila dobře
- b) občas mne bolela záda, pomohla změna polohy
- c) bolela mne záda ve všech polohách

13. V šestinedělí mne začalo trápit:

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) nic, co by mne netrápilo před těhotenstvím
- b) bolest zad v oblasti krční páteře
- c) bolest zad v oblasti hrudní páteře
- d) bolest zad v oblasti bederní páteře
- e) bolest kyčelních kloubů
- f) bolest chodidel (nohou)
- g) bolesti v oblasti lýtek (cévní komplikace)
- h) bolest hrudníku (oblast hrudní kosti)
- i) oblast břišní stěny, která byla ochablá
- j) potíže s vyprazdňováním (stolice)
- k) jiné – vypište: .....

14. Pokud jste na předchozí otázku odpověděla kladně, jak jste problém/ problémy řešila?

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) neřešila jsem to
- b) cvičila jsem cviky doporučené pro ženy po porodu
- c) konzultovala jsem problém s odborníkem (lékař, fyzioterapeut, porodní asistentka)
- d) jiné – vypište: .....

15. Po návratu z porodnice, jsem doma v období šestinedělí:

(Pokud souhlasí, zaškrtněte více možností)

- a) pravidelně cvičila cviky pro ženy po porodu
- b) občasně cvičila cviky pro ženy po porodu
- c) necvičila
- d) chodila jsem na procházky
- e) vrátila jsem se ke své oblíbené pohybové aktivitě
- f) jiné – vypište: .....

16. Jaké jste měla pocity ze cvičení po porodu?

- a) příjemné, po cvičení jsem se cítila protažená
- b) příjemné, pozice při cvičení byly úlevové
- c) příjemné, po cvičení se mi ulevilo od bolesti/od problémů, co mne trápily
- d) ani příjemné, ani nepříjemné
- e) jiné – vypište: .....

Ještě jednou Vám děkuji za Váš čas a za vyplnění dotazníků.

Vaše případné dotazy můžete zasílat na emailovou adresu simankova.maruska@gmail.com

Pokud Vás napadá něco dalšího k Vašemu průběhu šestinedělí nebo porodu, zde je prostor pro Vaše vyjádření.

Příloha č. 2 Dotazník Edinburská škála postnatální deprese

Dotazník Edinburská škála postnatální deprese

Tento druhý dotazník se týká toho, jak se cítíte několik týdnů po porodu. Prosím, zaškrtněte tu odpověď, která nejlépe vystihuje, jak jste se cítila v minulých 7 dnech (nikoli jak se cítíte dnes).

V minulém týdnu:

1. **Jsem byla veselá a viděla převážně humorné stránky života**
  - a) mnohem více než jindy
  - b) většinou ano
  - c) příliš často
  - d) vůbec ne

2. **Hleděla jsem do budoucnosti s radostí a nadějí**
  - a) tak výrazně, jako málokdy dříve
  - b) trochu více než obvykle
  - c) méně než obvykle
  - d) vůbec ne

3. **Zlobila jsem se nepřiměřeně, když se něco nedařilo**
  - a) ano většinu doby
  - b) ano, ale jen někdy
  - c) ne příliš často
  - d) vůbec ne

4. **Byla jsem úzkostná a starostlivá, aniž by k tomu byly rozumné důvody**
  - a) ne, vůbec ne
  - b) ne, jen výjimečně
  - c) ano, někdy
  - d) ano, velmi často

5. **Cítila jsem se vyděšená, až trochu v panice a to bez závažných důvodů**
  - a) ano, velmi často
  - b) ano, někdy
  - c) ne příliš
  - d) ne, vůbec ne

6. **Mnoho věcí se mne nepříjemně dotýkalo**
  - a) ano, většinou jsem nebyla schopna se s nesnázemi vyrovnat
  - b) ano, někdy jsem se s nesnázemi vyrovnávala hůře než obvykle
  - c) ne, většinou jsem se se vším dobře vyrovnávala
  - d) ne, vyrovnávala jsem se se vším bez potíží

7. **Byla jsem tak znepokojená, že jsem špatně spala**
  - a) ano, většinou
  - b) ano, někdy
  - c) ne příliš často
  - d) ne, vůbec ne

8. **Měla jsem špatnou a mizernou náladu**
  - a) ano, většinou
  - b) ano, někdy
  - c) ne příliš často
  - d) ne, vůbec ne

9. Byla jsem tak nešťastná, že jsem plakala

- a) ano, hodně času
- b) ano, častěji, než jindy
- c) ano, ale jen výjimečně
- d) ne, nikdy

10. Napadaly mě myšlenky, které mne znepokojovaly

- a) ano, velmi často
- b) ano, ale jen někdy
- c) zcela výjimečně
- d) ne, nikdy

Příloha č. 3 Škála vlastní efektivity kojení – krátká forma (BSES-SF-CZ)

Škála vlastní efektivity kojení – krátká forma (BSES-SF-CZ)

Breastfeeding Self-Efficacy Scale – Short Form (BSES-SF)

U každého z následujících tvrzení v tabulce vyberte, prosím, odpověď zakroužkováním čísla, které nejlépe popisuje, jak jste si jistá s kojením svého dítěte, a které nejlépe odpovídá Vašemu pocitu. Žádné odpovědi nejsou považovány za správné nebo špatné.

- 1 = vůbec si nejsem jistá
- 2 = nejsem si moc jistá
- 3 = občas si nejsem jistá
- 4 = jsem si jistá
- 5 = jsem si zcela jistá

1 Dokážu vždy poznat, že se moje dítě dostatečně napilo	1	2	3	4	5
2 S kojením si dokážu vždy poradit, stejně jako s jinými náročnými úkoly	1	2	3	4	5
3 Běžně nakojím své dítě bez dokrmování (příkrmu)	1	2	3	4	5
4 Jsem si jistá, že je moje dítě správně přiloženo po celou dobu kojení	1	2	3	4	5
5 Běžně jsem s kojením spokojená	1	2	3	4	5
6 Zvládnou dítě nakojit, i když pláče	1	2	3	4	5
7 Vždy jsem připravená kojit	1	2	3	4	5
8 Dokážu vždy pohodlně nakojit i v přítomnosti členů mé rodiny	1	2	3	4	5
9 Kojení je pro mě uspokojivým zážitkem	1	2	3	4	5
10 Zvládám situaci, kdy je kojení časově náročné	1	2	3	4	5
11 Zvládnou uvolnit prs z úst dítěte	1	2	3	4	5
12 Jsem připravena nakojit svoje dítě, kdykoliv si řekne	1	2	3	4	5
13 Co se týče kojení, dokážu uspokojit potřeby svého dítěte	1	2	3	4	5
14 Dokážu vždy poznat, že už dítě nechce pít	1	2	3	4	5

© Cindy-Lee Dennis

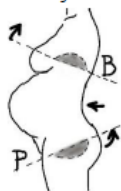
Autorská práva k nástroji Breastfeeding Self-Efficacy Scale – Short Form (BSES-SF) vlastní Dr. Cindy-Lee Dennis (2003).

Příloha č. 4 Leták

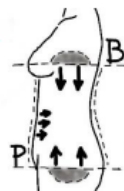
CVIČENÍ PO PORODU VAGINÁLNÍ CESTOU

Milá maminko, na této stránce najdete cviky vhodné pro šestinedělí a stručné informace o péči o jizvu.

Cvičení začíná 6 – 12 hodin po porodu. Pro podpoření zavínování dělohy si lehněte na břicho – viz cvik č.10. Cvičí se na rovné podložce – v porodnici dejte polštář a přikrývku stranou a ležte na rovné posteli. Doma můžete cvičit na zemi na karimatce. Během cvičení volně dýchejte, nezadržujte dech. Při vstávání z postele se nejprve přetočte na bok a poté se zvedněte. Každý cvik opakujte 5 – 10x. Při únavě, nebo nedostatku času můžete cviky rozdělit do průběhu dne. Během šestinedělí je také důležité odpočívat, pravidelně pít, zdravě jíst a chodit.

Zejména na konci těhotenství dochází nárůstem bříška ke zvýšené poloze bránice (B), která je omezená v pohybu. Břišní svaly se protahují a přizpůsobují rostoucí děloze. Může dojít k prohloubení křivky bederní páteře. Pánevní dno (P) a bránice jsou v rozevřeném postavení.

V šestinedělí se snažíme pomocí cvičení dostat tělo do stavu, v jakém bylo před těhotenstvím. Podporujeme správnou aktivitu bránice (B), břišních svalů a pánevního dna (P). Tím se vytvoří tlak v břišní dutině, který pomáhá stabilizovat páteř a stavi bránici a pánevní dno do paralelní polohy.

Podize: zde najdete popis čtyř základních pozic s obecnými zásadami, které platí během všech následujících cviků. Cvičení probíhá aktivně.

Poloha vleže na zádech

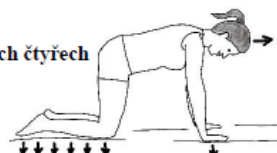
Vleže na zádech se vytáhnú z pat, prodloužím křížovou kost směrem k patám. Vytáhnú se za vrcholem hlavy tak, že se bedra přiblíží k podložce. Hlava je v prodloužení páteře (v případě potřeby podložím polštářem), nezakláním ji. Ramena jsou volná. Dlaněmi lehce tlačím do podložky.

Poloha vleže s pokrčenými koleny

Vleže na zádech pokrčím nohy, nejvýše na šířku pánve, prodloužím křížovou kost směrem k patám. Vytáhnú se za vrcholem hlavy tak, že se bedra přiblíží k podložce. Hlava je v prodloužení páteře. Ramena jsou volná. Dlaněmi a chodidly lehce tlačím do podložky.

Poloha vleže na břiše

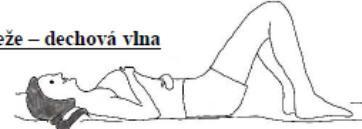
Vleže na břiše se vytáhnú z pat, prodloužím křížovou kost směrem k patám. Vytáhnú se za vrcholem hlavy, ale hlava není v záklonu. Lokty lehce tlačím do podložky, ramena stáhnú od uší k pasu.

Poloha na všech čtyřech

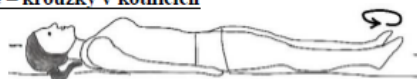
Na všech čtyřech si pokrčím nohy tak, aby kolena byla pod stehny a špičky směřovaly k sobě. Bederní páteř je protažená. Vytahují se za vrcholem hlavy. Dlaněmi, holeněmi a nártý lehce tlačím do podložky.

CVIČENÍ**1. Poloha vleže – dechové cvičení**

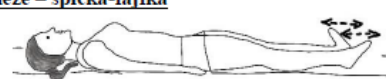
- dlaně dám na břicho, nadechnu se nosem pod dlaně, vydechnu ústy
- poté dám dlaně na hrudník, nadechnu se nosem pod dlaně, vydechnu ústy

2. Poloha vleže – dechová vlna

- jednu dlaně dám na hrudník, druhou na břicho
- nadechnu se nosem pod dlaně na břicho, poté pokračuji pod dlaně na hrudník, vydechují nejprve břicho, poté hrudník

3. Poloha vleže – kroužky v kotnicích

- volně dýchám a dělám kroužky v kotnicích na obě strany
- mohu obě nohy současně, nebo postupně

4. Poloha vleže – špička-fajfka

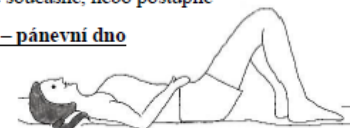
- volně dýchám a přitahuji špičku směrem k břichu a pak nohu propnu (špička a fajfka), obě nohy současně

5. Poloha vleže – pumpování

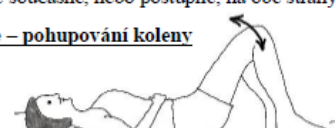
- volně dýchám a stisknu dlaně v pěst a poté povolím
- mohu obě ruce současně, nebo postupně

6. Poloha vleže – kroužky v ramenou

- volně dýchám, dlaně položím na rameno a dělám kroužky v rameni
- mohu obě paže současně, nebo postupně, na obě strany

7. Poloha vleže – pánevní dno

- volně dýchám, dlaně položím do třísel, jsem uvolněná
- velmi jemně vtáhnú močovou trubici, pochvu a konečník směrem k dlaním, pod dlaněmi cítím aktivitu svalů
- nadechnu se směrem do břicha, vydechnu, povolím

8. Poloha vleže – pohupování koleny

- volně dýchám, dlaně položím na břicho, kolena jsou od sebe nejvýše na šířku pánve
- rytmicky pohupuji kolena doprava a doleva v malém rozsahu

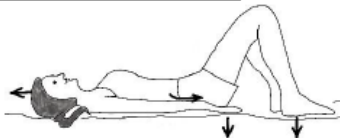
9. Poloha na boku s podloženým kolenem

- během dne nebo po cvičení volím relaxační pozici
- lehnu si na bok a podložím si koleno polštářem
- relaxaci propojím s dechem

10. Poloha vleže na břiše – zavínování dělohy

- podložím si podbříšek složeným ručníkem nebo polštářem
- několikrát denně si na 10 – 15 minut lehnu do této pozice
- polohuji se takto první dny po porodu

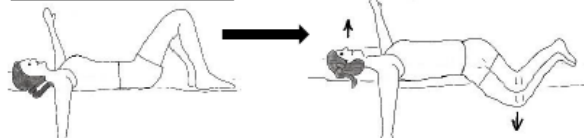
----- zde končí maminky 1.den po porodu -----

11. Poloha vleže na zádech – aktivace

- prodloužím křížovou kost směrem k patám, vytahuji se za vrcholem hlavy, aby se bedra přiblížila podložce
- chodidly se opřu do podložky a aktivuji břišní svalstvo k pupíku
- v této pozici zůstanu na 2 nádechy – výdechy, povolím

13. Poloha vleže na břiše – propnutí kolen

- ruce si dám pod čelo, ramena jsou volná, prodloužím křížovou kost směrem k patám (sklopím pánev)
- nyní zvednu stehna nahoru (až se propnou kolena)

12. Poloha vleže – rotace

- paže dám do upažení, chodidla mám u sebe
- hlava rotuje na jednu stranu a současně kolena otáčím na stranu opačnou
- poté se vrátím do výchozí pozice a vystřídám strany

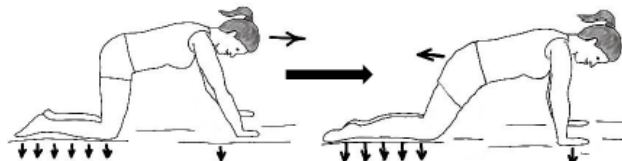
14. Poloha vleže na boku – zvedání nohy

- spodní ruku mám pod hlavou, nohy jsou pokrčené tak, že je bederní páteř protažená
- zatlačím lehce do podložky dlaní a spodním kolenem
- zvedám horní nohu, koleno výše než kotník

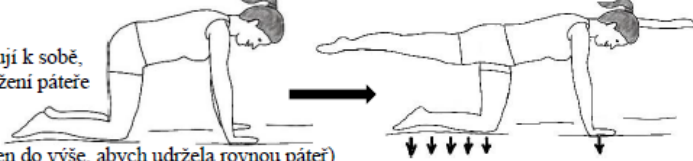
----- zde končí maminky 2-3.den po porodu -----

15. Poloha na čtyřech – klubičko

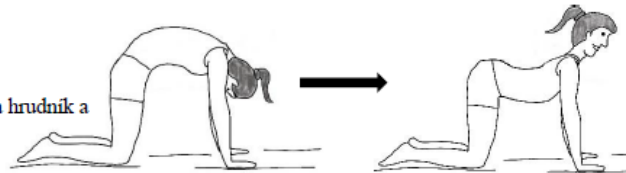
- kleknu si, zadečkem si sednu na paty, paže opřené o předloktí, hlava je v prodloužení páteře
- zatlačím předloktími lehce do podložky, vytáhnu se za hlavou a za křížovou kostí, vydržím na 2 nádechy – výdechy

16. Poloha na čtyřech – houpačka

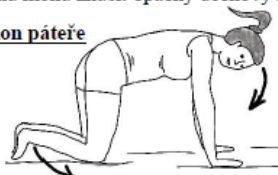
- kleknu si na všechny čtyři, páteř je protažená, hlava v prodloužení páteře, zatlačím lehce dlaněmi a holeněmi do podložky
- trup je zpevněný a já se v malém rozsahu zhoupnu dopředu – jen do úrovně, kdy mám dlaně pod ramenními klouby a poté dozadu

17. Poloha vkleče – vzpažení křížem

- klečím, kolena mám na šířku pánve, špičky směřuji k sobě, dlaně pod ramenními klouby a hlava je v prodloužení páteře (dívám se na podložku)
- zatlačím do podložky levou holení a nártem a pravou dlaní, zvednu levou paži a pravou nohu (jen do výše, abych udržela rovnou páteř)
- vrátím se do kleku, poté vystřídám strany

18. Poloha vkleče – kočička

- vycházím z pozice jako u cviku 17., s nádechem jdu do vyhrbení bederní páteře, hlavu přitisknu na hrudník a sklopím pánev dozadu
- s výdechem se prohnu hlavně v hrudní páteři a hlavu zakloním
- po zvládnutí tohoto cviku mohu zkusit opačný dechový rytmus (s výdechem jdu do vyhrbení, s nádechem do prohnutí)

19. Poloha vkleče – úklon páteře

- vycházím z pozice jako u cviku 17., odlepím bérce od podložky
- hlava je v prodloužení páteře, bérce a hlavu vytočím na pravou stranu (podívám se na nohy), vrátím se do středu, vystřídám strany

20. Poloha vleže na zádech – zvedání pánve

- vycházím z pozice jako u cviku 11., lehce vtáhnu konečník, pochvu a močovou trubici
- s nádechem zvedám pánev, obratle po obratli od podložky, podržím, vrátím do výchozí pozice, vydechnu a uvolním

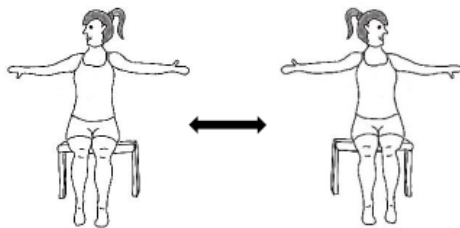

21. Poloha vleže – šikmé břišní svaly

- vleže na zádech, jednu nohu pokrčím a položím na vnitřní koleno prsty protilehlé ruky, poté zatlačím kolénem proti prstům a prsty proti kolenu, pohyb nevychází z aktivity vnitřního stehna, ale z pánve – aktivuji šikmé břicho
- poté vystřídám strany

23. Poloha vsedě – paže

- vsedě, dlaně dám proti sobě, chodidla mám u sebe, zatlačím chodidla do podlahy a napřímím páteř
- zatlačím dlaněmi proti sobě, držím, poté povolím
- během cvičení volně dýchám, nezadržuji dech

25. Poloha vsedě – rotace

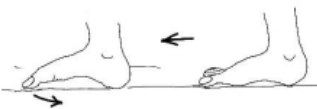
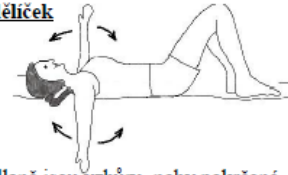
- vsedě, paže v upažení, palec jedné ruky směřuje nahoru, druhý palec dolů, sleduji pohledem ruku s palcem dolů
- pomalou rotuji hlavou a současně pažemi až se zase dívám na ruku s palcem dolů

27. Cvičení plosky nohy – vějíř

- vsedě, zrakem kontroluji nohy, cvičím bez ponožek
- zkusím roztáhnout prsty co nejdál od sebe
- současně se opřu do 4 bodů znázorněných na obrázku, jako kdybych chtěla vstát
- pokud se nedaří, mohu rukou prsty nastavit do pozice a takto je zkusit udržet

29. Cvičení plosky nohy – píďalka

- vsedě, zrakem kontroluji nohy, cvičím bez ponožek
- pokrčením prstů posouvám nohu vpřed, poté zase vzad
- patu neodlepjuji od podlahy, poté vystřídám nohy

22. Poloha vleže – andělíček

- paže dám do upažení, dlaně jsou vzhůru, nohy pokrčené
- pomalou pohybuji pažemi do vzpažení nahoru, poté je dávám k tělu
- jako kdybych dělala pažemi andělíčka ve sněhu, ale pomalu

24. Poloha vsedě – paže

- vsedě, zaháknu prsty rukou do sebe, chodidla mám u sebe, zatlačím chodidla do podlahy a napřímím páteř
- zatáhnu rukama, každá na opačnou stranu, poté povolím
- během cvičení volně dýchám, nezadržuji dech

26. Poloha vsedě – ručník

- doma, po propuštění z porodnice, když už jsem zhojená
- sednu si na smotaný ručník na židli tak, abych ho měla mezi sedacími kostmi, nohy dám lehce od sebe
- pohybem pánve vpřed a vzad hledám neutrální vzprámenou polohu, ručník se dotýká pánevního dna, nadechnu se směrem k ručníku
- tento cvik je vhodné spojit s masáží jizvy

28. Cvičení plosky nohy – špička-fajfka

- ve stoje, mohu se přidržovat rukama pro stabilitu
- jednou nohou stojím na špičce, druhou na patě
- později k nohám mohu přidat pohyb paží, jako kdybych jela na běžkách a v rukou měla hůlky

U cvičení stále dodržuji základní zásady vypsané u prvních čtyř pozic.

V případě šití na hrázi, bolesti, či výrazném diskomfortu při některém z cviků, ho mohu v sestavě vynechat, nebo snížit počet opakování do doby, než budu zhojená.

Péče o jizvu

Jizvu mohu hned po porodu sprchovat. První masáž provádí proud vody ze sprchové hlavice. Místo se snažím mít neustále větrané (nemělo by se zapářit). Po vypadání stehů mohu začít s masáží jizvy. Masáž je vhodné provádět v polosedě, nebo vleže. Bříška prstů přiložím na jednu stranu jizvy a pomalým krouživým pohybem rozmasíruji okolí podél celé jizvy z obou stran. Poté mohu lehce zkusit tento samý pohyb přes jizvu. K masáži jizvy mohu přidat mastný krém, například z měsíčku lékařského nebo nesolené sádlo. Později, když je jizva zase o trochu zhojenější, zkusím pohyblivost jizvy do všech stran.

KOJENÍ

Milá maminko, na této stránce naleznete základní body ke kojení, polohy pro kojení a masáž prsu při bolestivém nalítí.

Zvolím si pohodlnou pozici pro sebe a dítě. Časně po porodu je nevhodnější pozice vleže – pozice č. 6. Prs podepřu prsty ruky zespodu, palec je vysoko nad bradavkou – prsty se nesmí dotýkat dvorce. Příkladám dítě k prsu. Bradavka je v úrovni úst dítěte. Dítě uchopuje bradavku a co největší část dvorce. Kojení matku nebolí. Nepříkladám křičící dítě k prsu. Kojím bez omezení, dle potřeby dítěte.

Během kojení volně dýchám, dech nezadržuji, měl by směřovat až do břicha. Hlavu mám v prodloužení páteře, snažím se abych i v poloze s podloženými zády měla páteř v jedné rovině. Ramena a krk by měly být volné.

V poloze vsedě, nebo v polosedě mohu nohama lehce zatlačit do podložky, což mi pomůže s napřimením.

Miminko by mělo mít během kojení pánev, hrudník a hlavu v paralelní pozici (jako na obrázku) a páteř v jedné linii.

Polohy pro kojení

1. Poloha vsedě – Madony

- dítě leží na mé paži
- druhou rukou si přidržuji prs

2. Poloha vsedě – tanečnicka

- tělo dítěte leží na mém předloktí a v dlani držím hlavičku dítěte
- mohu střídat oba prsy

3. Poloha vsedě – fotbalisty

- tělo dítěte leží na mém předloktí
- nohy dítěte mám podél boku

4. Poloha vleže – na zádech

- vhodná pro děti, které se špatně přisávají
- mohu přesouvat dítě bez většího úsilí

5. Poloha v polosedě – s podloženými nohama

- dítě leží na mém předloktí, mám podložené nohy
- polštář na břichu brání tlaku dítěte na mé břicho

6. Poloha vleže

- dítě leží podél mého boku, přitisknuté břicho dítěte na moje břicho
- neopírám se o loket, hlavu mám podloženou polštářem

7. Poloha vzpřímená – vertikální

- dítě sedí obkročmo na mé noze
- jednou rukou držím prs, druhou dítě
- pozice je vhodná pouze pro starší děti, které umí sedět
- nesmí vyvolat záklon hlavičky dítěte

Masáž prsu – při bolestivém nalítí prsou

- při bolesti se může na prs přikládat studený obklad mezi kojením, před kojením přikládáme teplý obklad a provádíme masáž

- masáž prsu provádím krouživými pohyby konečky prstů, jemně, masáž nebolí, pohyb ruky jde od podpaží k bradavce
- levou rukou masíruji pravý prs, pravou rukou lehce přidržuji (obdobně u druhého u prsu)

- masáž prsu provádím celou plochou dlaně
- plochou dlaně udělám lehký houpavý pohyb nahoru a dolu
- dlaň poté přemístím zespodu prsu, z vnější strany a z vnitřní strany a houpavý pohyb tam zopakuji